

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. II. Quid sit, & quàm grave peccatum Detractio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

judicio firmo, quando formido de opposito expressè non est conjuncta?

Resp. Cajetanus censet eum judicare, qui rogatus an habeat rem pro certo, respondet sibi certam, aut ferè certam videri: eum verò suspicari, qui respondet se non esse moraliter certum, sed facillè posse falli, *v. Bon. de rest. d. 2. q. 7. p. 1.*

DUBIUM II.

*Quid sit, & quàm grave peccatum
Detractio?*

Resp. Detractio est alienæ famæ iniusta violatio vel denigratio. Differt à Contumelia, quæ est iniusta honoris diminutio, 1. obiecto; quia contumelia honor, detractio autem famam læditur, quæ est opinio, seu existimatio de alterius excellentia; honor autem est testificatio alienæ excellentiæ animo conceptæ. 2. Differt, modo: quia contumelia instar rapinæ fit apertè, contra præsentem: detractio ut plurimum instar furti occu'tè, & contra absentem. Unde licet contumelia detractioe gravior sit, est tamen detractio peccatum mortale ex genere suo; etsi ex parvitate materiæ, aut in deliberatione, fieri possit veniale. Ratio, quia est gravius furto, quod est mortale, cum lædat proximi famam, quæ est maius bonum, quàm opes.

Detractio alia est directa & formalis, quæ fit ex intentione famam lædendi: alia indirecta, & materialis tantum, quæ fit ex levitate, & loquacitate aliqua. *Ex dictis resolves.*

I. Regu-

I. Regulariter non mortale; (etsi per accidens, ratione damni sequentis, tale esse possit) revelare naturales defectus animi, corporis, vel naturalium: quia tales non sunt morales; nec infamia apud prudentes reputatur, quòd quis v. g. sit stupidus, spurius, luscus. *Bon. t. 2. d. 2. q. 4. p. 2.*

SI. Plerumque etiam levis detractio habetur, si alium infames generalibus nominibus peccatorum mortalium v. g. esse iracundum, superbum, &c. (etsi aliquando gravis esse possit) quia audientes plerumque interpretantur de naturali propensione, & defectu involuntario; nec oritur grave damnum famæ, *S. Anton. 1. p. t. 8. c. 4. Sylv. dub. 3. n. 18. Lay. l. 3. t. 3. p. 2. c. 9. n. 3.*

III. Similiter non erit mortale communiter, referre peccata mortalia, quæ ob conditionem personæ, non notabilitet famam lædant: v. g. si dicas, militem habere concubinam, pugnasse in duello, cogitare vindictam, adolescentem esse prodigum, deditum amoribus, &c. *Laym. l. 3. t. 3. p. 2. c. 3.*

IV. Fieri tamen potest, ut narrando defectus etiam naturales, spectata conditione & statu illius, graviter noceas, & sic graviter pecces: ut si gravem & optimi nominis Prælatum, aut religiosum, mendaciis assuetum esse, virum gravem ac consularem, illegitimè natum, Judæum, &c. Idem est, etsi de altero nihil in particulari, sed tantum in genere dicas, v. g. te scire aliquid de illo, quo d si dicas, magno illum rubore sit affecturum, *C. Lugo d. 14. n. 49.*

V. Crimen aut defectum alicujus, modò verum, sæpè licet prodere ob justas causas, v. g.

1. Cum

1. Cum expedit superiorem scire suorum defectus, ut emendentur, de quo *v. supra de Gorr. frat.* & sic eos qui crimen occultum filiorum parentibus, vel famulorum heris, in ordine ad correctionem, (cavendo tamen ne ex revelatione majus damnum sequatur) significant, communiter excusari docet, *Trul. l. 7. cap. 7. c. 10. d. 11. ex Bon. & c.* uti & uxorem loquentem cum marito (vel contra) de criminibus occultis filiorum, vel famulorum. 2. Causa consilii, vel auxilii capiendi, in quo tamen videndum, ut cum minimo damno tertii fiat. 3. Causa cavendi alterius damni: ut si alicujus æstimatio falsò concepta de eius doctrina, probitate, est aliis perniciosa. Unde cum agitur de conferendo officio, de contrahendo matrimonio, de suscipienda religione, assumendo medico, præceptore, famulo, famula, &c. licet manifestare (imò aliquando oportet) occulta alterius impedimenta, inhabilitatem; crimina, unde notabile aliquod incommodum meritiò timeretur: dummodò nulla alia sit ratio commodior impediendi, & damnum quod proximo timeretur, si majus, aut saltem æquale damno, quod ex manifestatione defectus aut criminis alterius, ei obvenerit, *Less. l. 2. c. 11. de 12.*

VI. Hinc quoque, si quis inustè lædit famam tuam, nec potes eam tueri, nec recuperare alia via, quàm imminuendo quoque famam illius, id licet: dummodò falsa non dicas, in tantum quantum ad tuam famam conservandam necesse est: nec magis lædas, quam lædaris, collata tua & alterius persona, *v. Card. de Lugo n. 50.*

VII. Si

VII. Si quis solatii tantum causa, & non intentione detrahendi. alicui amico narret iniuriam ab alio sibi factam, non videtur esse mortale, etsi inde aliqua infamia proveniat auctori: ea enim ipsi imputanda est. Cavendum tamen, ne dicatur pluribus, vel apertius nominetur persona, quam necesse sit ad consilium vel solatium. *Less. Laym. Tann. 2. 2. q. 8. d. 7. dub. 4. C. Lugo d. 14.* & sic excusari posse famulos (saltem à mortali) qui injurias sibi ab heris suis, uxores, quæ à maritis, filios quæ à patre, Religiosos qui a Prælato, illatas, doloris tantum mitigandi causa, referunt, docet *Trul. l. 7. c. 10. d. 11 ex Less. Laym. Tan. Nav. Dian. p. 2. R. 32.* Idem putat *Caiet.* dicendum, si crimen occultum reveles uni alicui viro prudenti, & taciturno, cui dicere perinde sit ac si nulli diceretur; eò quòd damnum illud censeatur leve, & sic *Trul. l. 7. c. 10. d. 11.* cum *Dian. p. 1. t. 3. m. R. 22. & p. 2. t. 5. m. R. 33.* excusat pœnitentem, qui in confessione manifestat complicem, dicuntque *Tann. Bonac. Escob. & c.* eam sententiam esse probabilem. Quam sententiam probabilem esse ait *Dian. cum Tann. l. c. & Bon. Escob. 8. E. 9.* Verum hoc universim non videtur satis tutum, quia læsio famæ, apud unam etiam personam censeatur gravis; ut pater in judicio temerario. Imò sæpè quidam ægrius ferunt, se lædi apud unam personam gravem, quam tres vel quatuor alios. Unde *Suar. Fill. Less. Azor. & Laym.* putant communiter esse mortale, v. *C. Lugo l. c.*

VIII. Crimen simpliciter publicum, sive sit notorium jure, sive facto manifestare iis, qui nesciunt,

Q

sciunt,

sciunt, non est peccatum mortale iniustitiæ: quia hoc ipso auctor amisit jus ad famam, cum ratio iusti iudicii, & evidentia facti faciat, ne de iniuria iuste queri possit. Quod confirmat consuetudo, mandans historiæ publica crimina.

Dixi, *non est mortale iniustitia*: quia detegere eo loco, quo fama non erat perlatura, vel non nisi post longum tempus, vel aliter cum gravi dolore eius qui commisit, sæpè potest esse mortale contra charitatem, ut *Less. Vale. Tol. s. c. 6. contra Nav. & Cai. v. C. Lugo d. 14. nu. 59. Fagund. p. 2 l. 5. c. 3.*

IX. Similiter non est peccatum contra iustitiam, saltem mortale, quærere causam captivitatis alicujus, vel de ea loqui, sicut enim captivitas est publica, sic etiam causa videtur esse publica. *Sayr. Bon. Trul. l. 7. c. 10. d. 11.* Ubi eodem modo excusat eum, qui refert delictum alicuius publicum, referendo simul pœnitentiam, & emendationem, secus si taceatur pœnitentia quam fecit: & sic ait peccare historiographos, describendo peccata mortuorum publica, & non referendo pœnitentiam vel emendationem, si resipuerint.

X. Similiter manifestare crimen, quod nondum est publicum, moraliter tamen certum est, brevi fore publicum, (sive per facti evidentiam, sive per sententiam iudicis) non est mortale: quia parum nocet. Nisi tamen ex ista anticipatione, sequerentur gravia damna, v. g. in officio, &c. *C. Lugo l. c. n. 92.*

XI. Infamem in uno crimine, de altero valde affini infamare, est tantum veniale: ut verb. g. si de

de adultero dicas quòd miserit literas amatorias : quia tunc non notabiliter augetur infamia. De disparato tamen, & non connexo crimine infamare, est mortale : quia infamis in uno genere vitii, non amisit jus famæ in aliis virtutibus. *Tand. 4. de iust. q. 8. dub. 7. n. 141. ex Navar. & Less. contra S. v. V. detraçtio. Palud. &c.*

XII. Detraçtio materialis ex loquacitate orta est mortale, si gravem proximi læsionem importet, idque advertatur : quia etsi non intendatur directè læsio alterius, ea tamen indirectè, & implicite est volita, & æquivalet formali. Veniale autem tantum erit, si non sequatur læsio gravis, quia scilicet communiter non seriò accipitur, nec creditur. Simi iter erit veniale tantum, audita referret, ut audita tantum, hoc est, nihil affirmando de rei veritate sed dubitationem potius suam de ea significando, ita ut nulla inde secutura putetur infamia nec auditores rationabiliter sint credituri. Ita contra *Azor. p. 3. l. 13. c. 6.* docet *Tann. 2. 2. d. 4. q. 8. dub. 7. num. 139. Escob. E. 10. c. 4. n. 40.* eo quòd diffamatio, si fortè sequatur, imputetur audienti si credat. Idem docet *C. Lugo l. c. rectè* limitans, nisi grave damnum ex modo narrandi, vel ex levitate audientium (qui temerè credituri sint, & vulgaturi) secuturum possis prævidere. Hinc peccas graviter contra justitiam, si referens grave crimen, addas, id tibi dictum esse à viro fide digno : quia præbes sufficiens fundamentum credendi, *Dian. t. 5 m. R. 28.*

XIII. Mortuum infamare, minus grave est quàm vivum : mortale tamen, & ad restitutionem obli-

Q 2

obli-

364 *Lib. III. Tr. VI. de VIII. IX. X Prac.*
obligans. *Lessius lib. 2. cap. 11. dist. 21. Bonac. d.*
2. q. 4. p. 2.

XIV. Non esse mortale de aliquo ignoto, vel indeterminato malè loqui: v. g. in tali loco esse multos improbos, in tali Collegio unum Canonicum commississe grave crimen, v. g. simoniam docet *Escob. Ex. 10. c. 4. ex Fag. quod Trul. l. 7. c. 10. d. 4. ex Bon. Azor & c.* limitat, si non sit tale, quod in alios redundet.

XV. Gravissimè autem peccant, qui ordini, seu statui alicui Religiosorum in communi, vel Monasterio detrahunt, dicendo v. g. quod in eo malè vivatur, non servetur observantia regularis, &c. (nisi id planè notorium) quia gravissimè nocent, tenenturque sub mortali ad restitutionem totius communitati, à qua superioris remissio non excusat, *Sot. Nav. Trul. c. 10. d. 14.* Talem autem sufficienter confiteri si dicat: detraxi cuidam Religioni, ordini, vel monasterio, &c. sive sit communitas numerosa, sive non, docet *Lugo, & Tamb. de exped. conf. l. 2. c. 1.*

XVI. Similiter mortale est tacita persona nominare monasterium, vel ordinem religiosum, ex quo aliquis grave peccatum occultum, v. g. adulterii vel fornicationis commiserit. *Nav. Trul. 10. d. 14.*

XVII. Explicandum est in confessione; an apud multos, & quot cir. iter; an verò apud unum tantum alicui dexteris. Ita probabiliter *Bon. d. sacr. d. 5. q. 5. p. 2. 3. §. dis. 3. n. 16. & 21. ex Sans. Sylv. Adr. num. 135.* Sed *C. Lugo d. 16. n. 135. 140. & 165. ex Nav. Salas. Còn. &c.* negat, dicitque contrarium

trarium esse probabilius. Nec omitendum, si quem infamaveris libello famoso; cum id sit genus detrahendi gravissimum; & ad plurimos pertinet. Non tamen necessarîo dicendum, in quo genere infamaveris: quia fama semper est eiusdem speciei in genere moris. *C. Lugo d. 16. num. 265.*

XVIII. Peccat mortaliter contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem, ratione cooperationis, is, qui audit detractorem, excitando, vel animando efficaciter; qui verò lætatur tantum detractione audita, aut licet non lætetur, qui non impedit, cum commodè possit, peccat pro ratione damni mortaliter, vel venialiter contra charitatem; non tamen tenetur ad restitutionem, nisi sit superior, pater, vel dominus, is enim ex officio tenetur impedire subditum, ne alteri injustè noceat.

Dixi, *si commodè possit*: quia non peccat, qui putat monitionem suam nihil profuturam; vel ex eò magnum incommodum metuit, vel qui rationabili verecundia prohibetur, ob auctoritatem detrahentis. Debet tamen tunc discedere, si commodè potest, faciē tristiorem ostendere, vel alio sermonem avertere, v. *Less. & Bon. l.c.* Hinc æqualis ratio, (inferior rarissimè tenetur corrigere detractorem. 1. Quia audiens plerumque nescit, an quod dicitur, sit notorium, tametsi ipse ignoraverit, & in dubio non est, cur damnet detractorem. In quo multi falluntur, existimantes, simul ac aliquid audiunt dici contra proximum, id simul ac aliquid audiunt dici contra proximum, id sibi mox refutandum. 2. Quia cæpta

Q 3   detra-

detractione, sæpe melius consulitur proximo, si sinatur absolvi, quàm si abrumpatur. Nam si distinctè explicetur, sæpe non tam graviter apprehenditur, quàm initio conceptum erat. 3. Quia sæpe sine gravi offensione non potes corrigere. 4. Quia sæpè alter habet justam causam manifestandi, præsertim uni soli, *C. Lugo l. c. num. 128. v. Dia t. 3. m. R. 24 & t. 5. m. 35.*

Quæres. I. An liceat alium infamare, ad tormenta gravia vitanda?

Resp. I. Licet, si crimen sit verum: quia nullam alteri facit injuriam, cum habeat jus ad illud in necessitate revelandi.

Resp. II. Si crimen sit falsum, non licet: quia esset mendacium perniciosum. *Sylv.* tamen & *Navar.* putant, veniale tantum esse, si sola infamia sequatur, & post torturam revocetur, eò quòd non sit infamia eff. *cax. v. infra l. 4. c. 3. d. 7.*

Quæres. II. An liceat se ipsum infamare:

Resp. Id non esse saltè mortale regulariter. Ita *Less. Fill. & Laym. l. 3. t. 3. p. 2. c. 3. n. 14.* quia non est contra justitiam, cum sit famæ suæ dominus: nec contra charitatem quia hæc non obligat ad bona externa conservanda, nisi in quantum id exigit salus propria, vel proximi.

Dixi, *regulariter*: quia per accidens potest esse mortale ut v. g. si tua fama sit necessaria muneri, vel si tibi damnum vitæ, vel alius infamæ, ex eadem sequeretur. *Vnde resolves.*

Non est mortale, ad vitanda gravia tormenta, falsum crimen sibi imponere, ex quo etiam mors sequatur: quia non tenetur homo, cum tantis crucia-

eruciatibus vitam suam tueri : nec talis dicetur se interficere, sed tantum ex justa causa vitam morti exponere, *Less. & Fill. v. infra l. 4. cap. 3. d. 7.*

DUBIUM III.

An, & quomodo Fama restituenda?

Resp. Nisi sit causa excusans, patet ex natura justitiæ, & ex dictis *de restit.* famam iniuste ablatam restitui debere. Et quidem, si verum crimen quis narravit, debet opinionem conceptam, quantum potest, apud audientes abolere, dicendo v.g. se male dixisse, iniuriam intulisse, deceptum esse, &c. Vel si hac ratione parum proficiatur eum laudando in aliis rebus, crimen extenuando, honorem eius in re alia procurando, &c. sic enim sensim tantundem fama eius illustrabitur ex una parte, quantum ex altera obscurata fuit. Quòd si autem crimen falsum inpegisti, teneris id aperte retractare (adhibito etiam, si opus est, juramento) apud eos, quibus dixisti, & (per se loquendo) ad quos infamia pervenit, sive apud auditores mediatos: ut contra *Less. & Tamm. 2. 2. d. 4. q. 6. d. 6. n. 146.* docet *C. Lugo*, quia totum damnum famæ, cuius causa es, teneris reparare.

Licet aliquando sufficiat dicere, te penitus deceptum, rem aliter se habere, male te informatum fuisse, v. *Laym. l. 3. t. 3. p. 2. c. 7. Less. c. 11. d. 30.*

Dixi, *per se*: plerumque enim per accidens ab hac obligatione talis excusatur, respectu auditorum, mediatorum: tum ob moralem impotentiam, tum quia eo ipso, quod apud immediatos retra-

Q 4 Etavit,